

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۰/۰۸/۱۹

نصیر احمد مومند

د افغانستان د خپلواکي د بیرته اخیستلو

د شهیدانو او غازیانو په یاد

ترقي های عالم روبه بالا میرود
ما از بالا به پایین می ترقیم

غواړم دهرڅه دمخه دگران هیواد لرغونی افغانستان د خپلواکي او آزادي دبیرته اخیستلو دلاری شهیدانو او غازیانو روح ته او هغو کسانوته چی په دغه دینی او ملی جهاد او مبارزه کی په صداقت وایمانداری او ایثار سره په ښکاره برخه درلوده زیات درود او تحیات واستوم. او همدغه راز دخپلی دزړه له کومی هیلی هغو حساسو او دردمنوزرونوته چی د هیواد دسرلورلی او د افغان ولس دنیکمرغی او همداسی دباتور او قهرمان پلرونو نیکونوپه لار او هیله حرکت کوی او دغه موخه او هدف ته رسیدل خپل دینی او ملی وجیبه جزء گنی وړاندی کړم .

پوره سل کاله مخکی له نن ۱۲۹۸ لمریزکال چی ۱۹۱۹ عیسویکال سره سمون خوری دافغانستان تورپالی ولس وکړای شول چی دانگریزی ښکیلاک لوی طاقت سره په یوه لنډ مهاله خوسرنوشت سازه جگړه کی داعلیحضرت غازی امان الله خان دایمان او میرانی ترقیادت لاندی خپل کورنی او بهرنی خپلواکی نریوالوته اعلام کړی . باید وویل شی چه مسلمان هیواد پال پاچا پدی پوه ووجه یوازی دآزادی دبیرته اخیستلوپه خونیدی نشه او دوپ نشی او هر څه له یاده ونه وری ترڅو دغه څه چه په کومه بیه لاسته راخی موخه او هدف یی معلوم ووجه دڅه دپاره او وروسته بایدڅه وشی او چشته اړتیا لری . یعنی دروسانو په مقابل کی مجاهدین برخلاف، احساساتو او عقل او علم او جهل په مینځ دیوالونه او سرحد مخ له هر څه نه مشخص او څرگند کړی و . پرته له دیکته او غلامی او غاړه ایښودل، علمی ، منطقی او سنجول شوی مفکوری او پلان سره ملا تړلی وو، او دخپلواکی دترلاسه کولونه وروسته د هیواد دآبادی او دخلکودآرامی دپاره ترقي غوښتونکی اوریفورمیست پاچا په فرهنگي ، اقتصادي ، ټولنیز عمرانی ، سیاسی اود هوسا ژوند په چاروکی رفاهی پلانونه او ریفورمونه او د عصر او زمانی پراقتضاء گامونه پورته کړل .

ددی ورځی په ویاړ په کابل ښارکی دارگ مانی ته مخامخ یادگاری ابدی د « مینار استقلال» په نامه جوړشول، دښوونځیو په درسی کتابونوکی دملی احساس دژوندی ساتل او تقویه کولو خاطر په ویاړ اوسرلورلی دافغانستان دخپلواکی دبیرته اخیستلو خبری کیدی ، ملی بیرغ ، ملی سرود، دخپلواکی ترانی مینځ ته راغله . په عمرانی چاروکی دکابل دچاردهی په سیمه کی دنوی ښار ددارالامان په نوم دعصری او مدرن ښار، سره دښکلی او شانداره مانی او قصرونه ښست ایښودل شول . دښار دمرکز نه تر دارالامان پوری داورگادی اوسپینیز کرښه جوړشول . په پغمان کی دطاق ظفریادگاری ابدی چی دغازیانو اوشهیدانونومونه هم پکښی حک او ضبط شوی سره دښکلی او مجلی قصرونه ، پارکونه ، باغونه ، ورزشی لوبغاری اودسیل اوتفریحی ځایونه آباد شول .

همداسی په جلالآباد ، لغمان ، جیل السراج ، کندهار اونور وښارونوکی یولر تعمیرونه ، فابریکی او نورو نظامی اوملکی رفاهی او تعلیمی ودانی اوتاسیسات تیار شول . دټولینزومناسیاتودپاره نوی قوانین، نظام نامی اومقررات داسلامی اوافغانی ټولنیزواعتقادات اوشعایرو پر بنیاددیوشمیرپوه ، سترواوخبیرودینی عالمانولکه مولوی محمدابراهیم کاموی ، مولوی فضل الربی، مولوی عبدالحی پنحشیری اونورو جیدوپیژندل اومیل شوی پوهانوله خواتوین اودافغانستان دقومونواوقبایلوداستازودعننوی جرگی له تصویب اوتایید وروسته نافذ شول.

د پانو شمیره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنیت تاسو همکاري ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی دلیکنیزې بڼې پازوالی دلیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکی په خیر و لولی

دبهرنی اوبین المللی په برخه کښی دپلوماتیک اړیکې دمتقابل گټو او احترام پر بنسټ دسفرء تبادلې په سوبه ټینګښت او پراختیا وموند. افغانان او افغانستان دپوه یوځل بیا بل او وځلید، په نړۍ کی مشهور اولور حیثیت او اعتبار خاوندان شول. بهرنی ملی اوبین المللی اسلامی او غیراسلامی ټولنه او شخصیتونه افغانانوته په درنښت اومینه کټل اویادول، دمثال په توګه دهندنومالی متفکر او اندینمند جواهر لعل پښت نهرودخپلواکی دبیرته اخیستلویه موقع وویل: «دافغانستان دخپلواکی مشر غازی امان الله خان او افغان باتور ملت په ماکی دخپلواکی غوښتنی پیاوړی کړه». دغسی دمصر لومړی ولسمشر ارواښاد جمال عبدالناصر وویل: «خما دخپلواکی غوښتنی استاذ دافغانستان خپلواک او ریفورمست پاچا اعلیحضرت غازی امان الله خان دی.

دا وودهیواد دخپلواکی دبیرته اخیستلواودهغه شهیدانو او غازیانو اوتل قهرمانانو لښ بهیر او کارنامی چی نن تاریخ او هر افغان بچی دپلرونو او نیکونو افغانی وینی اودشکلی لرغونی افغانستان او توریالی غیرتمن ولس سره مینه ددوی په رګونوکی بهیری، پری ویالی اودخپل سر او مال په بدل کی ساتنه اوڅارنه بی کوی. دغه دویارنه ډک عملونه او کارناموچی پاس کی په لنډ ډول یادشول ټول دلسوکالوترشاوخوا اودافغانی لګښت او مټ ترسره شوی وو. نوهغه څه چی کیدای شی ددغی تاریخی ورځی په یادونه کی زده کړو اوسرمشق وګرځو، هغه آزادی سره مینه او دخلکوفکر او عمل یوالی، ملی وحدت اوملی پیوستون دی، ځکه پیننی چی هرڅومره سټری وی بیا هم دیوه قام اویوه ملت دمعنوی قوت او ګډ تصمیم په مقابل کی کوچنی اومضمحل کیری. مخکی ولارشو:

زړونه موکیریری، ټینگ ولاړ په مینه یو
خوند او ژوند ته تلی یو، سخت لتار په مینه یو

اوبنکی موبهیری، وینسی موتوبیری
له خوب خورو نه لری یو، زهیر او غلی یو

په خواشنی سره دذکر وربولم چی دغه عوامل او دری مفتضح ماتی او په نړیواله کچه شرمساری او بی اعتباری انگریزی محیل اومکار استعماری امپراتوری ته دغچ اوانتقام اخیستلودپاره وهڅول چی دافغانستان دهیوادپال خلکواو ددوی محبوب مشرتابه په مقابل کی خندونه پیدا کړی اودافغانستان دترقی او پرمختګ لاره ونیسی. بیادشاه شجاع په څیر دخپل ایجنتانو اومزدورانوپه وسیله لاس وهنه اوناکراری پیل کړ. نوی پالیسی اوکر نلاروته مخه کړ، چی هغه دافغان ملت په مینځ کی تفرقه اچول اودافغان په وسیله افغان وژنه وو طرح کړل. دغه لاس وهنه دومره روښانه او ملموس وو چی نه یوازی افغانان پری پوه شوی ووچی خبره دکفر اواسلام کی نده بلکی په ملک اوسیمه کی ګډو دی اوبی ثباتی رامینځته کول او دترقی او پرمختګ په لاره کی خندونه پیدا کول دی، حتی په کابل کی دبهرنی سفارتونو غرو اواستازو امانی حکومت ته وړاندیز وکړ چی که ضرورت وی مونږهم دافغانانو په څنګ کی دانگریزانو پر خلاف دریزو او جنګیزو، چی غوره مثال بی په کابل کی دجرمنی سفارت استازی داکتر «ګرویداد» په نوم ووچی ویلی وو: «دی حاضر دی دانگریزانو پر خلاف دجګړی ډګر ته ورشی»، مګر دافغانستان سیاست پوه او غیرتمن لارښود غازی امان الله خان دجرمنی له استازی نه له دی دوستانه یا مغرضانه احساساتو څخه مننه وکړه او هغه ته بی ځواب ورکړ چی افغانان پخپله دستونزوله حل او اوری څخه وتلای شی او دښمن ته غاښ ماتوونکی ځواب ورکولای شی.

دغه دخپلواکی مشر اودهیواد اودخلکو صالح اورښتین خدمتګار محبوب زامن اعلیحضرت غازی امان الله خان پدی پوه ووچی مکار اومحیل دښمن دملت ارادی ته مخامخ دریدلای نشی او دپدی ترشادخوشباوری نه ناوړه استفادی کوی اودخپل طرح شوی شوم اوناچایز کر نلاره او نسخی پر بنسټ دخلکوپه مینځ نا باوری اونفاق زیروی، افغان په وسیله افغان وژنی اوملک وپجاړوی. لهذا نه غوښتل چی بی ګناه خلک ووژل شی اوملک وپجاړشی، استعفاء ورکړ اودکندهار له لاری ایتالیی خواته روان شو.

پدی ترتیب دغازی امان الله خان دحکومت دوره دټولو پلانونو او دملت پاکي هیلې او تلاشونه ختم او بریاد شول. دحکومت واک او اداره دنهه «۹» میاشتودپاره دانګلیسی ګوداګی مشهور بیسوا داوناپوه مشهور غل حبیب الله دسقاوځوی اودهغه دارودسته په لاس وسپارل شول اودانگریزی پلان سره سم دسقاوځوی د کابل شاهي ارګ ماتې ته ورننوت او دپاچاهی پګړی دخوغلواو وطن پلورولخوا ورته وتړل شو. افغانان او افغانستان یوځل بیا دبدمرغی، بی سوادی، بی امنیتی، قتل وقتال، چور وچپاول او نور کړاؤونوکندی ته وغورځید چی په پایل بی افغانان او افغانستان دوخت بل نړی خوار سورښکیلاک په لمن کی واچول شول چی دهغه تجاوز اوبیا ددی هم مفتضح ماتې اونابودی بیل بحث دی، چه دهغه تجاوز اودماتې نه وروسته کوم شوم میراث چه پاتی دی اودمصیبتونو دزیریدنی تراوسه دندام اسباب ګرځیدلی دی دتاریخ دغمیزی اوناخوالو جلا تورباب تشکیلوی. دا چه اوس داسی بهیر را روان دی چی دغل نه اتل اوتل نه غل جوړیری دا هم دمحیل اومکارو څاله اونوی دښمنانو کاردی چی پخوانی دښمنان د دوستا نوبه جاموکی لاس یو کړیدی.

خو بیا هغه څه چی په موقع اودویلو وربولم، پداسی حال چی افغانان د امریکایی ښکیلاک (حکومت دهشت ملی جانکری په منګلوکی په ګرو او دیونا څرګنده اویوګونګ غم په مینځ کی قرار لری او ټول ولس او ملی وطن پال افغان

نانو دپاره که دننه دی اوکه په بهر دپریښانی او تشویش ورگرځیدلیدی خپلواکی او هرشی ترسوال لاندی وری دی، هغه دا چه اته لس کاله کیږی چی په هیواد کی حکومت ، اداره او نظام؟! ایجاد شویدی او نړیوال بیدریغه سیاسی ، اقتصادی او نظامی مرسته اوملاتر هم ورسره شته ، په خواشیني سره ددی پرځای چی دخلکو پرزخمونو پتی ولگول شی ، دخلکو امنیت، سوکالی او دوران ویجاړ افغانستان دبیا رغاونی اودانلودپاره بنسټیز او صادقانه گامونه پورته شی ، کار ونودیوپلان او پروگرام اولومریتوبونو پر بنا پر مخ بیول شوی برعکس ملی گتواو مصالحو سره ، ملی او تاریخی ارزښتونو او ملی شخصیتونو اور بنسټینو خدمتگارانوپه سرلوبی ، سپکاوی او معامله کیږی .

ورځ تربله د درامی دنوی پراونو پر بناء کړاونه ، قتل و قتال ، غلا، اختطاف ، ادارای او اخلاقی فساد ، ارتشا او پخپل سر ی او دپردیوارادی ، ایدیالوژی فرهنگ او کلتور رواجول، د دولت ثلاثه یادی گونی قواو په مینځ مفتضح رسوایی او قام شرمی او په خاصه توگه په ختیځ، لودیځ اوجنوب لودیځ سیمو پریبگناه خلکو بیرحمانه بمبارمان او تباهی جریان لری چی دهیڅ نورم ، میثاق، منطق او عدالت سره سمون نخوری او جواز نلری او په ځانگړی توگه ددی پر ځای چی اداره د نا اهلو. فاسد ناکام او معامله گرو نه پاک اوتصفیه شی اودافغانانو او هیواد گتی او مصلحتونه خپلواکی په نظر کی نیولوسره احترام وشی او پکښی خوندی وساتل شی، دامریکایی جان کری دغبن او ناروا لاس وهنی سره یومطلق گوداگی بی واک او ضعیف اداره دوحدت ملی په نوم چه دنری ددولتمداری په تاریخ نه ساری لری اونه سابقه اوتعریف رامینځته شوی ترڅو وکولی شی ددغه وضع او نفاق نه په استفادی سره خپل موخو په استتار او پنهان کاری په آسانی پلی کړی ، داځکه چی ددی وگرو داکثریت پردیوته مینه او اخلاص زښته ډیر دی .اتلس کاله پایلی وښودل چی: ترقی های عالم روبه بالا میرو د xx ما از بالا به پایین می ترقیم . بناء پدی حال سره نن له هر وخت نه زیات داصیل او هیواد پال افغانانو اویثار اوفداکاری ، ملی پخلاینی ، ملی پیوستون او حرکت ته ضرورت احساس کیږی چی سره یوشی، لاس ورکړی چی دپردیو او ددوی بدناموبی خاصیته کورنی ایجنتانو لاس لند شی او افغانان دملی وگرو په مرسته پخپله خپل هیواد او ملی نظام اوسیستم جوړکړی ویجاړ هیواد زمونږنه غواری اومونږ باندی غږ کوی چی:

افغانانو ستاسو کور یم، پردو ته می پرینږدی
زه ویجاړ افغانستان یم ، وړاندو ته می پری نږدی